

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Negyedévre . . . 1 frt 25 kr.
Félévre . . . . . 2 „ 50 „
Egész évre . . . 5 „ — „

Megjelenik minden szerdán
és szombaton.

Egyes szám ára 7 kr.

SZABADSÁG

Szerkesztőség,

hova a lap szellemi részét és a
nyitott illető közleményeket
küldeni kell:

Városház-tér 10. szám.

Szerkesztő otthon van minden
nap délután 4-5 óráig

Kiadóhivatal, hova a hirdetések
és előfizetési díjak, valamint
reklamációk küldendők:

Wesselényi és Könyv

könyvnyomdája

(Deák-utca, színház-épület).

POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, TANÜGYI ÉS HELYIÉRDEKŰ LAP.
A MISKOLCZI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes példányok Groszman J. antiquar üzletében, Polacsek V. és Groák I. dohánytözsdejében, Groszmann J., Gubás F. és Hesz Jenő fűszerkereskedésében kaphatók

Ünnep után.

Miskolcz város hazafias közönsége kitörő örömmel és lelkesedéssel ünnepelte meg hazánk legnagyobb fiának: Kossuth Lajosnak 90-ik születésnapját.

A zászlódiszbe öltözött város lakosai pártkülönbség nélkül ünnepeltek. — Mocsáry Lajos, Melczér Gyula és Vádnay Károly egy és ugyanazon imában kérték az ég urát, hogy tartsa még meg továbbra is Kossuth Lajost lelki és testi erejének birtokában.

Valóban felemelő érzés volt látni, mint folyt össze városunk különböző politikai nézetű férfiainak érzelme egy gondolatban: a hála és elismerés gondolatában. Mindnyájan belátták, hogy hála és elismerés illeti meg azt, ki egész korzakkal felérő életét hazájának szentelte; ki oltárt emelt e hazában a szabadságnak, függetlenségnek, hogy rajta a nemzet a törvényes önállóság tüzeit ápolja!

Jól esik nekünk az ünnepély lefolyására visszagondolnunk. Jól esik tudnunk, hogy városunk ünnepének magasztos összhangját semmiféle kirívó hang meg nem zavarta. Mert hát, sajnos, másutt akadtak ám olyan magyar emberek, a kik Kossuth Lajost, nemzetünk örök büszkeségét, megtagadták. Akadtak olyan hazaárulók, a kik azt állítják, hogy Kossuth törvényen kívül áll, mert még mindig izgat, mindig lázít a fenálló viszonyok ellen, még mindig nem akarja elismerni, hogy a 67-kiki egyezés a nemzetre üdvös volt. Hát akkor nagyon sokan állunk a törvényen kívül, meot sokan vagyunk, a kik a fenálló viszonyokkal meg nem elégszünk; mi is mggérdemelnők tehát a megkövezést, de mentamadóink pórul járnának, mi ugyanis könyen megsemmisíthetnők őket, mert nagyon sokan vagyunk.

Nemcsak Kossuth Lajost, de a magyar nemzet zömét itélik el tehát azok, kik vakmerő és szentségtelen ajakkal kimerik mondani, hogy Kossuth törvényen kívül áll. Hazaárulást és lázítást követnek el azok, a kik Kossuthnak az illő tiszteletet nem adják meg. Elárulják a nemzet legszentebb jogait, a jövőjébe vetett hitet, lázitanak a nemzet közérzete ellen!

De hiába lázitanak. Miskolcz város közönsége is megmutatta, hogy a magyar nemzet még nem olyan törpe, hogy nagyjait elfeledné vagy épen megtagadná.

Fájdalom, van olyan irányzat, mely éppen a felső körökből indult ki, mely szembe szállva a nemzet közérzületével, mindent kész megtagadni, eltiporni, a mit a magyar

szív érez s óhajt. Ezen irányzat követői fennhéjázó gögjükben azt hiszik, hogy ők képesek lesznek megváltoztatni a nemzet közérzületét.

Keservesen fognak csalódnai, ámbár egynehányszor már diadalmaskodtak. Ott láttuk ezt az irányzatot, midőn Kossuthot hontalaná tették; ott láttuk a Klapka temetésénél, midőn megakarták akadályozni, hogy a nemzet illő tisztességgel helyezze örök nyugalomra a szabadságharcz vitéz tábornokának hamvait; ott láttuk azon nyilatkozatban, midőn a miniszterelnök azt állította, hogy a csendőrségnek a fekete-sárga kardbojt több tekintélyt ad, mint a nemzet színű kardbojt; ott láttuk most, midőn felsőbb helyen szerették volna a Kossuth-ünnepélyeket lehető szűk körre szorítani.

De a mi Nagyváradon, Temesvárt és Kolozsvárt sikerült, az hála istennek nem sikerült Miskolczon és sehol másutt e hazában.

Hiába izgatnak Kossuth ellen a hazaárulók: Kossuth marad a magyar nemzet politikai megváltója, prófétája. A Kossuth kultusz a haladó idővel együtt nő s minél törpébbek és szolgalelkűbbek a mai politika vezetői: Kossuth alakja annál hatalmasabban domborodik ki. A Kossuth-név eszmévé nőtt. Az eszme pedig győzni fog, bárhoggy erölködjék is az eszméségény Szapáry!

Városi díszközgyűlés.

A megható templomi ünnepély után a város atyái és lelkes közönség a városháza nagytermében gyűltek össze, hol kezdetét vette a díszközgyűlés, melynek egyetlen tárgya Kossuth Lajosnak a legnagyobb magyarnak üdvözlése volt. A nagytermet és a karzatot egészen betöltő imponáns társaság a díszmagyarban belépő polgármestert kitörő lelkesedéssel és éljenzéssel fogadta. Ennek lecsillapultával Soltész N. Kálmán polgármester a következő szép beszéddel nyitotta meg a közgyűlést:

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Hálát adunk az eget urának, elmondottuk fohászuakat azért, hogy Kossuth Lajos hazánk nagy fia a gondviselés különös kegyelméből életének 90-ik évét betöltötte. Megtértünk az Isten házából, hogy most itt, városunk tanács termében, azon milliókkal, kiknek keblében honszerelmem és kegyeletérzet van, talán egy órában, talán ugyanazon perczen, szívünk érzelmeivel mi is kifejezést adjunk.

Midőn ezelőtt öt évvel ez arckép tanács termünkben megjelent, szent fogadást tettünk, hogy Kossuth Lajos nagyságát és érdemeit szívünkbe vessük, s kegyeletünk iránta fogatkozni soha nem fog. A mindent megsemmisítő, a legmagasztosabb ideákat is leromboló idő fogadalmunkat nem cáfolta meg. Hanem azok vagyunk is mindnyájan, kik öt évvel ezelőtt oly lelkesedéssel fogadtuk: érzelmiünk, szellemünk most is a régi; az a esodálat, az a hála, az a haza szeretet irányítja most is cselekedeteinket.

És ez nem is lehet másképen. Nem fordítjuk mi arczainkat azon tájék felé, honnan kedvezőbb szél fú; nem változtatjuk gondolatunkat a szélrózsa mozgása szerint, — nem, mert honszerelmünk állandó és biztos alapon nyugszik! A mi honszerelmünk az, melyet Kossuth Lajostól tanultunk, s melyet nemzedékről nemzedékre, ha minden elvész is, drága kincsül fogunk öröktől hagyni.

E mai napon Kárpátoktól Adriáig szép hazánk sikjait és bérczeit az isteni gondviselés iránti hála, hogy hazánk nagy fiát, a század utolsó éveire, a haza java és felvirágzására irányzott küzdelmünk tanujául élni engedte, és egy fohász futja át, hogy Kossuth Lajos sokáig éljen. A magyarok istene meghallgatja a magyarok imáját, a szellő pedig hirül viszi, hogy midőn minden romlik, minden bomlik körülöttünk, a Kossuth Lajos iránti kegyelet és tisztelet mindig a régi, csonkítatlan és ép.

Neki, a nagy hontalanak, jól fog esnie ezt tudni. Öntsünk az öröm teugerebe mi is egy cseppet, s a milliók között, kik ma a kegyelet oltárán áldoznak, gyujtsuk meg mi is a lelkesedés tüzeit s Miskolcz város közönsége is tolmácsolja a mai nap érzelmeit.

Indítványozom: Miskolcz város képviselőtestülete intézzen Kossuth Lajos nagy hazánkfiához 90-ik születési évfordulója alkalmából tiszteletét és háláját hiven kifejező üdvözlő iratot. És addig is, míg ez nagy hazánkfiához eljuthatna, táviratilag üdvözljük Miskolcz város első díszpolgárát.

Azután Diószeghy György városi főjegyző olvasta fel az általa szerkesztett üdvözlő iratot mely így hangzik:

Mélyen tisztelt nagy hazafi!

Csupán az ég kegyeltjei részesülhetnek a gondviselés ama kiváló adományában, hogy világesemények lezajlásának legyenek nemcsak közvetlen tanúi, de örök emléktől tényezői is, a mely események az emberiség történelmében fordulópontokat képezve, — a szabadság utáni vágy és törekvésnek, a különböző társadalmi osztályok testvérisége és egyenlősége nagy eszméinek lesznek végeredményükben megvalósítói.

Hazánk közel multjában is van egy időszak, melyre méltó büszkeség és hálás elismeréssel gondol vissza minden igaz magyar, egy időszak, mely forduló pontot képez hazánk ezredéves történetében, a midőn az emberi jogok és népszabadság szolgálatába szegődve, Ön mélyen tisztelt nagy hazafi e nemzetnek vezére lön.

Igaz, hogy az ön dicső vezérlete alatt megkezdett küzdelmeink csak súlyos megpróbáltatások után s az irányt megjelölő vezér nélkül jutottak eredményre, de ez nem zárhatja ki, hogy a dicső vezérnek, ki egész életét és ragyogó tehetségét imádott hazája boldogságáért áldozta fel, kinek nemes szíve a távolban is nemzetének üdvéért, dicsőségéért dobog, ki velünk szellemileg együtt élni soha meg nem szűnt, a hazafiúi mély tisztelet és szeretet igaz érzelmeivel e haza minden hű fia ne adózzék.

E hála, mély tisztelet és odaadó ragaszkodás igaz érzelmei indítanak minket is, a midőn Ön, mélyen tisztelt nagy hazafi mint küzdelmes történetünknek kimagasló alakját és mint magyar hazánkunk nagy fiát születésének 90-ik évfordulója alkalmából szívöböl üdvözljük.

Adja az ég, hogy drága életének a gondviselés kedvezéséből még hátralevő részét ép testi erőben és tüneményeszerű szellemi tehetségének

Lapunk mai száma 6 oldalra terjed.

teljében töltsesse és hogy azt imádott magyar hazánk és nemzetünk boldogsága felett érzett öröm fénye derítse fel.

Hazafiúi mély tisztelettel maradván Miskolczon, a városi képviselői testületnek 1892. évi szeptember 19-én tartott közgyűléséből.

Alázatos szolgálói
Diószeghy.

Végül a táviratot olvasta fel, melyet azonnal Turinba küldtek a nagy hontalanhoz. A távirat szövege a következő:

Kossuth Lajos úrnak

Turinban.

Addig, is míg közgyűlésünkben egyhangú lelkesedéssel elfogadott üdvözlő iratunk megérkeznék, sietünk születésének 90-ik évfordulója alkalmából a hazafiúi szeretet és öröm érzetével szívből üdvözölni.

Miskolcz város közönsége

Elnöklő polgármester a közgyűlés jóváhagyását kéri mindezen intézkedésekre, mit az nagy lelkesedés és éljenzés között azonnal megadott. A díszközgyűlés Kossuth Lajos és a polgármester éljenzése között 11 óra után szétoszlott.

A bankett.

Hétfőn délután egy órakor városunk polgárságának színe-java jelent meg a Ment-szálló dísztermében Kossuth Lajos, a legnagyobb élő magyar tiszteletre rendezett közebéden. Jóval kétszázon felül volt a polgártársak száma. Képviselve volt minden társadalmi osztály, minden politikai párt és vallásfelekezet. A teremben elhelyezett négyes patkóalakú asztalok körül békés egyetértésben ültek a férfiak, kik a közélet küzdő terén ellenlábaskok; egy szent eszme, Kossuth Lajos hallhatatlan neve volt az összekötő kapocs, mely e különböző gondolkozású elemeket nemcsak összehozta, hanem arra a rövid időre össze is tartotta. Erdekes kép volt az, midőn az ünnep kitünő szónoka, Lévy József mellett ott láttuk a zsidó rabbinust lelkesedni, Melezer Gyulával egy asztalnál láttuk úlni Miklós Gyulát. Eljött Vadnay Károly is ünnepelni. Ott volt Horváth Lajos, ott Mocsáry Lajos, azt lehet mondani, városunk és megyénk minden rendű kitünőségéből sokan. A polgári elem természetesen a legnagyobb mértékben jelent meg, a függetlenségi és 48-as elveket valló férfiak egész asztalokat népesítettek be és ugyancsak bebizonyították tettel is szívök, lelkek meggyőződését. A hangulat nem túlszorongóan lelkes, hanem igazán ünnepies, komoly volt, amint az a haza nagy száműzöttjének keserves helyzetéhez illő. A karzatot hölgyek népesítették be, onnan zengettek a Rákóczy-induló és a Kossuth-nóta dallamai is, miket szokás szerint lelkesen adott elő Radics Lajos kitünő szízenekara. A menü a szokásos levelekkel és hallal kezdődött, az obligát tartar mártással. Ment András, daczára annak, hogy már válni készül a Grand-Hoteltől, mégis tőle 'elhetőleg igyekezett a várakozásnak megfelelni. Még a peccenyét nem hozták, már felállott az ünnepi beszéd megtartására felkért szónok, Lévy József, és körülbelül ezeket mondotta:

Uraim! Midőn manap apró embereket még apróbb érdemeikért is ünnepelni szokásos, alig találunk illő formát az igaz, a nagy érdem elismerésére. A mai ünnep pedig nem közönséges tömjénygyújtás. Az emberi élet határköve a 90 év, e határköre van fényes betűkkel felírva Kossuth Lajos neve. Az ő tiszteletére szenteljük a mai napot és hálát adunk a gondviselésnek, mely őt nekünk adta. Embert isteníteni bűn, de a valódi nagy embert kicsinyíteni ép oly bűn, melyet nyomban követ a büntetés. Miért lelkesedünk annyira Kossuth Lajos mellett? Mert elmondhatjuk: „Ha emlékéte keresed, tekints széjjel.“ Nemzeti jogaink kivívása, a nép felszabadítása, a felelős kormányzat megteremtése mind egy-egy viritó levél az ő érdemeinek koszorujában. Pedig Kossuthnak a nagy eredmények kivívására nem volt más fegyvere, mint a szó és a toll. Olyan szónoklatot, milyen az ő ajkáról jött, magyar ember nem hallott soha. Kossuth nem egy párté, Kossuth az egész nemzeté. Ime mily szépen ünnepeljük mi most pártkülönbség nélkül az ő nagy nevét. Tetteit helyesen megítélni majd csak a pártatlan történetírás fogja, de azt meg nem tagadhatja tőle Klio, hogy hazáját önzetlenül szeretete,

hogy egész életén át Magyarország szabadsága és függetlenségeért küzdött. Nagy hontalannak mondjuk Kossuthot. Hát van-e a világon oly haza, mely Kossuth Lajost annyira szeresse és melyet ő is annyira szeret mint a magyar haza? És ő mégis idegenben tölti el napjait, a bár tavaszt lehellő, de idegen Olaszországban.

Ki tudja nem így van-e ez jól, hogy ő a távol ködében mintegy mythosi alak álljon előttünk örökké buzdítva bennünket. E kis körből száll hozzá a hála a szeretet érzése. Ne kívánjuk uraim, hogy Kossuth Lajos soká éljen, kívánjuk ennél többet, emeljük az ég felé poharainkat és kívánjuk, hogy ő a hálás nemzet szellemében örök hatásában örökké éljen és hogy nevét zengjék vissza az idők bérczei; a századok.

Csillapulni alig tudó lelkes éljenzés és taps követte e szavakat. Éljen Kossuth Lajos! Éljen Lévy József! Éljen a szónok kiáltások hallatszottak mindenfelül. Lévy József remek beszéde oly hatást keltett, hogy utána csak egy derék öreg ur, egy ősz magyar, Batta Antal mondott pár köszönő szót Lévy József klasszikus beszédjéért. Hej, pedig voltak ott még emberek, kik beszélni, nagyon szépen és lelkesen tudnak; csak azt kellett volna valakinek kiáltani, hogy halljuk Mocsáry Lajost, halljuk Bizony Ákost, és megindul a szebbnél szebb felköszöntök hosszú sora, melyek hogy így Lévy József beszédjének hatása miatt elmaradtak, bizony igen kár. A hangulat tehát igen ünnepies volt, kitörő nagy lelkesedés nélkül, mindenki inkább magába szállt és Turinban volt szellemileg a nagy hontalan körül. — Így kellett ennek történni, így is igen szép, igen magasztos ünnepély emlékéte vitte magával minden jelenlevő.

Lelkészfelavatási ünnepély.

— 1892. szept. 18. —

A tiszánimemi ev. ref. egyházkerület papszentelő ünnepélyt és őszi közgyűlést tartott városunkban.

A kerület különböző vidékéről (nyolcz egyházmegyéből) 32 ifju lelkész gyűlt össze ezen ünnepélyes alkalomra, kik már szombaton délután testületileg tisztelegtek Kun Bertalan püspöknél, ki őket a legszívélyesebben fogadta.

Vasárnap reggel a felavatandó lelkészek, az esperesek és az egyházkerületi közgyűlésnek tagjai a püspök lakásának udvarán gyülekeztek s innen indultak Kun Bertalan püspök vezetésével a Kossuth-utcai templomba, melynek tágas hajója már akkor tömve volt válogatott közönséggel s különösen a nők taunítottak nagy érdeklődést a felavatási ünnepély iránt.

Az Úrasztala körül a kerület nyolcz esperese foglalt helyet. A szószékkel szemben az egyházmegyei gondnokok és főjegyzők ültek, míg a felavatandó lelkészek — mindannyian palástosan — a szószéktől jobbra eső padokat foglalták el.

Az ünnepély gyülekezeti énekléssel vette kezdetét, melyet Ruttkay Menyhért orgonista vezetett, ezután Máthé Gyula karesai lelkész — a felavatandók közül — egy hosszabb egyházi beszédet tartott, melynek gyártalma, mint előadása feltűnést keltett.

A LXV. zsoltár első versszakának éneklése után Kun Bertalan püspök ment fel a szószékbe s egy igazán magas szárnyalású beszédet tartott a felavatandó lelkészekhez. — A beszéd a mai egyházpolitikai viszonyokból kiindulva, szintén jelezte azokat a „fekete pont“-okat, melyek a protestáns egyház egén fenyegetően jelentkeznek. Jelezte, hogy a protestáns lelkészi kar ifju tagjaira a jövőben nagy küzdelmek s talán harcok várakoznak, de ez a harc nem pusztán a protestáns érdekeknek, hanem egyszersmind az állam fenségjogának védelme is lesz. A protestáns egyház jogait és igazait — szól tovább a püspök — szentesített törvények biztosítják, e törvények bástyáit akarja megintatni az a gazdag és hatalmas egyház, melynek központja nem e hazában, hanem e hazán kívül van. Küzdjetez ifju társaim, az elődök példáit követve, lelkesedéssel és férfias kitartással. Most pedig azt kérdelem tőletek: Készek vagytok e magatokat a lelkipásztori hivatalra esküvel kötelezni?

Az igenlő válasza Mitrovics Gyula egyházkerületi főjegyző egyenként felolvasta az avatandó lelkészek neveit, mire az illető egyházmegyei főjegyző a felszóllított lelkész

rövid életrajzát adta elő. A felavatandó lelkészek voltak: Kaszonyi János zszézi, Máthé Gyula karesai, Osváth Zoltán ózdi, Dávid József hangácsi, Elek József bábonyi, Sarudy László ivánkai, Pósa Lajos radnóti, Konyha Pál beretkei, Szűk Gyula uzapanyíti, Szabó József naprágyi, Kaposi György egerszögi, Tóth Kálmán komjátii, Ambrus János bodva-vendégii, Kovács Endre szini, Illyés János harsányi, Gulyás Benő mező-esáthi, Csiszár Béla oszlári, Tokay Nagy Lajos ábrányi, Kovács Károly egri, Kovács István baktai, Sütő Károly vajkóczy, Papp József tomori, Szabó Kálmán szurdoki, Biró János vágási, Zitás István kisdobszai, Kovács János takta-kenézsi, Bartha József visi, Erdélyi József nagy-kövesdi, Lábás István petrahoi, Miskolczi József kis-géresi, Hubay József bodrog-keresztúri és Tóth József palágyi lelkészek, a kik az életrajz felolvasása után az esküt letették.

Ugyancsak ez alkalommal tették le az esküt Veres Sámuel abauji, Szabó Endre ungi és Gyarmathi József tornai esperesek, a kik térdre borultak s fejökre a püspök és a többi esperes kezeit rátevén esperesi hivataluk viselésére kibocsáttattak s összecsofolódtak.

Az eskütétel után a felavatandó lelkészek a 37. Dicséret első versét énekelték el, azután kijöttek az úr asztalához, letérdeltek s a püspök és az esperesek kezüket a térdelők fejére tévén, a püspök imát mondott s elbocsátó beszédet intézett hozzájuk; mire a felavatottak az úr asztalát körüljárva, a püspökkel és az esperesekkel kezét fogtak.

Végül a püspök a gyülekezethez intézett beszédével az ünnepélyt bezárta, mely ünnepélynek puritán komolysága és egyszerűsége a jelenvoltakat mélyen meghatotta.

A szent ebéd.

A lelki atyák és világi férfiak a lelkész-avatási ünnepélyről a „Korona“ vendéglő terített asztalához siettek, hogy a templomban bőven kijutott memyei manna után a földi javak élvezetében is részesüljenek.

A nap hősei: a felszentelt ifju lelkipásztorok sűrű csatarendben vonultak fel, hogy bizonyosságot tegyenek harcuképességük felől.

A főpásztor ugyanis a kereszttyéni türelmet és férfias kitartást kötötte a lelkükre a majdan megvívandó kemény harcban. No hát ez a kereszttyéni türellem erős próbára lett itt kitéve. Képzeljék kérem! Eltelt egy jó óra, míg az egyik tál étel után a másikat behozták. Ilyen hosszú pauza alatt háromszor is megebédel egy jó gyomru pataki diák. No de itt a kecsge! Ezt a hideg katolikus böjti eledelt nagyon szeretik a református papok, talán azért, mert ez is folytonosan a kulturharcra emlékezteti őket? . . . No de hozzá is fogtak amúgy magyarosan és megropogtatták annak minden porczikáját férfias kitartással! . . . Hej, ha a szálkák helyett egy-egy „hecc-z-káplán“ lett volna ott a tányéron, akkor Vaszarynak ma már nem kellene „modus vivendi“-n törni a fejét, mert az „ecclesia militans“ elpusztításával meg lenne oldva az — elkeresztelési kérdés!

No, de ne feszegessük az elkeresztelési kérdéseket, mert ez — katolikus szempontból — békétlenkedés. Pedig hát az ebéd alkalmával elég okunk volt a békétlenkedésre, mert Karnerné konyhája a többek közt olyan sültet produkált, hogy nem tudtuk meghatározni, vajjon liba-e, vagy kacsa, egész bátorsággal ürü-peccenyének lehetett volna — elkeresztelni.

Na tessék! Hát csak nem tudok az elkereszteléstől megmenekedni. Hiába! Bennem van most ez a levegőben. De hallga! Kun Bertalan püspök poharat emel. Délelőtt tartott felavatási beszédében ő is hatalmasan megmondta a maga véleményét az elkeresztelésről. El lehetünk reá készülvén, hogy a „Pesti Hírlap“ valamelyik tudósítója holnap már őt is, mint Pap Gábort és Szász Domokost — megijertjuholja!

Az interjuholás ma oly nagy divatban van, hogy vasárnap délelőtt magam sem tudtam megállni, hogy egy szép kisasszonyt meg

ne kérdezzék affelől, hogy: „mi a véleménye a papszentelési ünnepélyre vonatkozólag?”

A kedves kis teremtes egész elragadtatással beszélt az ünnepélyről. Azt mondta: „Meg vagyok hatva a jelenet magasztosságától, a szép beszédek hallva, csupa gyönyörűség fogta el lelkemet, azonban . . . (oh ez az utálatos szó!, Ezt a Kossuth-tagadó „azonban“-t még egy szép kisasszony ajkáról is meg kellett hallanom!) nagy mulasztást követtek el az egyházmegyei főjegyző urak, hogy a felavatott lelkészek családi viszonyairól semmit sem szóltak.”

Bizony ez nagy hiba volt! Az érdeklődés nagyban fokozódott volna a lelkészek iránt a hölgyek körében, ha tudják vajon nős-e, vagy nőtlen az illető? Persze a nős lelkészeknek, ez esetben nagyon leszállott volna az — agiója.

Ej, de mit beszélek én most a hölgyekről, mikor banketten vagyok? . . . Igen, ott hagytam el, hogy főpásztorunk poharat emelt. Vége legyen tehát a tréfának. Halljuk a toasztokat:

Kun Bertalan lendületes szép beszéd kíséretében báró Vay Miklós főgondnokért a prot. egyház fejéért emel poharat, a ki agg kora daczára is lelkes őrállója az egyháznak. (Eljenzés.)

Vécsey József a kerület egyházi fejét Kun Bertalan püspököt élteti, kívánva neki, hogy mostani életkora életének delét képezze. (Eljenzés.)

Báró Vay Béla: Uraim! Tornát elnyelte Abauj, mint a magyar bankot elnyelte az osztrák bank. (Igaz!) De megromlott a gyomra és így lett belőle Abauj-Torna — Torna kicsiny ugyan alakban, de nagy a hitben. Ennek jele, hogy most is az ő vendégei vagyunk. Élteti a tornai egyházmegyét és annak ügybuzgó ifjú esperesét: Gyarmathy Józsefet. (Eljenzés!)

Gyarmathy József sajnálja, hogy a tornai egyházmegye saját tűzhelyénél nem fogadhatta az egyházkerület képviselőit. Nem fogadhatta pedig egyrésztől azért, mert nincs olyan községük, a hol a vendégeket kényelmesen elszállásolhatták volna, de másrésztől az egyházkerület küldöttjei iránti figyelemből helyesebbnek tartották a gyűlést itt a központban tartani meg. Mint házi gazda az egyházkerületet, mint vendégét élteti. (Eljenzés!)

Évva Ernő előrebocsátja, hogy Soltész N. Kálmán öt egyszer s mindenkorra felhatalmazta, hogy ha valahol illem tekintetében a várost képviselni kell, ott az ő nevében megtegye a megtenni valókat. Soltész N. Kálmán polgármester nevében tehát üdvözlö a kálvinista búcsút s mint jó kálvinista ember az egyházkerület helyettes világi elnökét báró Vay Bélát élteti. (Eljenzés!)

Ezután hosszú szünet következett. De egyszer csak mint általános óhaj hangzott végig a teremben, hogy: Halljuk Mocsáryt!

Mocsáry Lajos: Uraim! Mídon a terem ablakain át zászlókat látunk lengeni, lehetetlen, hogy meg ne kérdezzük: Miért tüzte ki azokat Miskolcz lelkes polgársága? . . . Jól tudom, hogy nekünk nem az a feladatunk, hogy politizáljunk, ámbár valahányszor együtt vagyunk, nemcsak egyházi, hanem valóságos nemzeti politikát üzünk. Lehetetlennek, a nemzet érzelmei elleni tüntetésnek tartanám, ha mi egy protestáns testület, mi a Rákóczy-féle tiszáninneni egyházkerület, akkor, mikor Miskolcz város Kossuth Lajost ünnepli (Lelkes eljenzés) nem vennénk részt az általános lelkesedésben. Erőszakot követnénk el önmagunkon, ha mi most némák maradnánk. Politizálni nem akarunk, de arra kérem önöket uraim, hogy mi, a kik egyházi ügyek intézése végett most együtt vagyunk, csatlakozzunk Miskolcz város lelkes polgáraihoz, hogy azt az embert, a ki multjával, eszméinek ragyogó fényével bevilágít a második évezred történetébe, mint bevilágított az elsőbe a honfoglalalás, a ki olyan dicsőséget szerzett Magyarországnak, a milyen dicsőséget csak olyan kemény aczél volt képes kiútni a magyar nemzet kovájából,

mint ő, — éltessük Kossuth Lajost. (Falrengető éljenzés!)

Ujra felhangzott az óhaj: Halljuk Mitrovicsot!

Mitrovics Gyula: Mocsáry után beszélni igen nehéz dolog, de vannak olyan események, melyek Mitrovicsot is felállítják az ő csendes ebédelő helyéről. Ilyen a mostani esemény is. Én is, mint Mocsáry, zászlókat látok lengeni. A nemzeti színű zászlók mindig nagy gondolatokat ébresztenek bennem. Sokszor elgondolkozom a színek jelentőségén, melyek hangosan szólanak a protestáns papokhoz, ott azokban a színekben vannak leírva a protestáns lelkészek teendői. A fehér jelképezi a köteleiséget, a példányszerű erkölcsiséget, melyhez soha semmiféle szenny nem érhet. A protestáns papok anyagi tekintetben mindig hátrább állottak ugyan a földi javakkal bővülködő római katólikus klerusnál, de szellemileg nemcsak vetélkedtek azokkal, hanem nehéz időkben a hazaszeretet terén őket túl is szárnyalták. A zöld jelképe a reménységnek. A remény táplálja önként ifju lelkészársaim. Miként főpásztorunk délelőtt jelezte (Eljenzés!) a jövő sokkal küzdelmesebb lesz a jelené. A reménység lelkével küzdjenek önök nemes harczaikban. A vörös olyan köteleiségre emlékeztet bennünket, melynek alapja a tiszta hazafiság. A hitért és hazáért, ha kell, vérét is ontja a protestáns lelkész. Önök erre sok szép példát találnak a nagy papok történetében. Kövessék önök e három színt! (Kitoró éljenzés!)

Szép toasztokat mondtak még Fejes István, a zsinatnak jelen lévő világi képviselőiért: báró Vay Béláért, Meczner Gyuláért, Lengyel Sámuelért és Kovács Károlyért üritvén poharat. — Meczner Gyula Kiss Áron tiszántúli püspököt éltette. Szinyey Gerzson szellemes beszédben az ifju papság családjaiért emelt poharat, mondván: Adjon az isten derék feleséget azoknak, a kiknek még nincs; és jobb erkölcsöt azoknak, a kiknek van. — Kovács Károly ungi gondnok azt hitte, hogy mikor Mocsáry Kossuthot éltette, a főjegyző megteszi a köteleességét és azonnal táviratot küld a nagy száműzöthöz: kívánja, hogy a távirat rögtön elküldessék. (Lelkes eljenzés!) Szabó Endre felszentelt esperesnek az a hő kívánsága ugyan, hogy a püspöknek ne legyen sok baja az esperesek felavatásával; de miután az esperesi kar is alá van vetve a mulandóság törvényeinek, hát azért szenteljen még tovább is friss jó egészségben (Eljenzés!)

Debreczeni Gábor olvasta valamikor azt a könyvet, melynek az a címe: „Páris Amerikában.“ Most megirhatná valaki azt, hogy: „Torna Miskolczon.“ Halálával emlékezik meg a tornai egyházmegyéről, hogy megkimélve az egyházi atyákat kerék-, és nyaktörésektől, a gyűlést Miskolczon tartotta meg. Az egyházmegye jeles gondnokáért: Lükő Gézáért emeli poharat. — Gyarmathy József tornai esperes a miskolci egyház felvirágzásáért s annak lelkes gondnokáért: Mikuleczky Istvánért üritett poharat. Ezután az asztaltársaság lelkes hangulatban elhagyta a termet.

Egyházkerületi közgyűlés.

— 1892. szeptember 19. —

A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület öszi közgyűlését Kun Bertalan püspök és báró Vay Béla — mint legidősb egyházmegyei tanácsbíró elnöklete alatt a kerületi felsőbb leánynevelő intézet disztermében tartotta meg.

Az elnökség bejelenti, hogy a kerületi világi aljegyzői állásra Szalay László kassai ügyvéd választott meg, ki az esküt azonnal le is tette.

Olvastatott ezután a sárospataki főiskola igazgató tanácsának jelentése, a debreczeni főiskolának bölcsészeti fakultással, illetve tanárképzővel kiegészítése, valamint a kolozsvári tudományos egyetem egy ref. papnövelőnek felállítására tárgyában. Az igazgató tanács előterjeszti, hogy a tiszáninneni egyházkerület semmi olyan alapítvánnyal nem rendelkezik, melyet a fentebb említett intézetek javára átengedhetne.

A kerületi közgyűlés ily értelemben tesz felterjesztést a zsinatnak.

A pénzügyi választmány előterjeszti, hogy a Bakos Antal elhalálzásával megüresült ke-

rületi pénztárnoki állásra öten pályáztak, az öt közül első sorban Pataki Sándor Miskolcz városának rendőrfőkapitányát, másodsorban Seres József mártonfalvi lelkészt ajánlja megválasztásra.

A szavazás elrendeltetvén, 45 szavazattal 16 ellenében Pataky Sándor választott meg, ki a hivatalos esküt azonnal letette.

Az igazgató tanács jelenti, hogy a sárospataki főgimnázium mathezi tanárává megválasztott Perjessy László, mielőtt állását elfoglalta volna, lemondott, helyette Ellen József rendkívüli tanári minőségben alkalmaztatott. Molnár Lajos helyett Csontos Józsefet, Kun Pál tanszékére pedig Rácz Lajost alkalmazta.

Tudomásül vétetett.

Kedden, 1892. szeptember 20-án a közgyűlés folytatván, elnöklő Kun Bertalan bejelenti, hogy Mocsáry Lajos egyházkerületi tanácsbíró egy javaslatot szándékozik a közgyűlés elé terjeszteni. (Felkiáltások: Halljuk! Halljuk!)

Mocsáry Lajos: Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés! Méltóztassék megengedni, hogy becses figyelmét a fenforgó nagy egyházpolitikai kérdésekre irányozni megkísértem; nem tartanám helyesnek, ha befejeztetnék ezen közgyűlés a nélkül, hogy illetékességéhez képest ama kérdésekben az ügyek mostani stádiumához mérve nyilatkoznék.

A mult évi öszi közgyűlésünkön egy indítványt bátorkodtam az egyházkerület elébe terjeszteni, melynek folytán határozatba ment, fölkérni a zsinatot, hogy egyházi és iskolai szükségletünk fedezése végett az 1848. XX. t.-cikk megvalósulása céljából tegye meg a kellő lépéseket. Kérelmünkkel a zsinat ekkoráig érdemileg nem foglalkozott, reméljük, hogy egyszerűen mellőzni nem fogja. Hanem azóta egyet fordult a világ, rohamosan fejlődtek a már akkor alakuló viszonyok s mi új feladatokkal állunk szemben. Nemesak arról van most már szó, hogy anyagi tekintetben való megélhetésünket biztosabb alapokra fektessük s az 1848. XX. t.-cikkben lefektetett jogunknak érvényesítése végett új actiót indítsunk, hanem arról, hogy miképpen tartsuk meg azt, a mi megvan, miképpen védelmezzük meg magunkat azon támadás ellen, mely az országban elfoglalt törvényes állásunk, nevezetesen az 1868. 53. t.-cikk ellen tétetett.

Ennek a támadásnak részleteivel én itt foglalkozni nem kívánok, élénk tudatában vagyunk azoknak mindnyáján. Csakis a küzdelem utolsó momentuma, a primás körlevelére legyen szabad egypár rövid megjegyzést tennem, ezzel részünkről hivatalos testület körében nyilatkozni még eddig nem volt alkalmom.

A catholica egyházat mélyen sértő eseményeknek mondja a körlevél azt, a mi a komáromi jubileum alkalmával mondatott. Hát nekünk már védekeznünk sem szabad s azonnal vészkiáltással és anathémákkal kell beleszóllani abba, mi egy alkotmányos országban a szokásos nyilvános discussio terére tartozik? Azt mondja a primás, hogy nem félti egyházát, mert az örökké való, hanem félti hazáját, mert ez mulandó; azt mondja, hogy ők a hazát, ha akarják könnyen veszélybe dönthetik. No hát én nem hiszem, hogy a clerusnak ez épen olyan nagyon hatalmában áll, ez is csak olyan nagyzás, mint az egyház örökkévalósága és a csatlakozhatlanság; de ha a primás abban a hitben van, ha csakugyan oly nagyon szereti hazáját, mint minduntalan ismétli, minek idézi fel azt az ádáz harczot, mely hazáját veszélybe döntheti? És minek izgatja, buzdítja erre az ádáz harczra a maga papságát, mert a csillapítás álnok hangján egyenesen izgat akkor, midőn mélyen sértő eseményekről, papságának felbuzdult érzéseiről, jogos felháborodásáról beszél. Be sem várta, hogy ezen felháborodás papsága részéről nyilatkozzék, ő, a primás maga festette falra az ördögöt, ő maga adta ki a jelszót, hogy azokból a komáromi tökéletesen jogosult s a kellő színvonalon inkább alul maradt, mint felül emelkedett nyilatkozatokból crimen lesae alkottassék. Valóban, eltekintve attól, mi a discussio érdemére tartozik, a primásnak magatartása nem tanúsítja azt a bölcs mérsékletet, mely egy nagy testület kormányozójától minden körülmények közt megvárható; az ilyen eljárás inkább egy fanaticus barátnek modorára vall.

De nem akarok itt ebbe a vitába merülni, hanem azzal kívánok foglalkozni, mi volna általában a teendő s e tekintetben volna-e, s mi-ben állana ezen tisztelt egyházkerületnek, mint anyaszentegyházunk egyik tagjának feladata.

Hogy ezt meghatározhatjuk, szükséges, hogy constataljuk teljes tárgyilagossággal a helyzetet a melyben vagyunk. Sokan vannak közöttünk, kik hajlandók bizonyos optimizmushoz ringatni magukat, én a helyzetet nemcsak nagyon kedvezőtlennek, de veszélyesnek látom. Sokkal rosszabb helyzetben vagyunk, mint bármikor a lefolyt száz év alatt. És miért főt. e. h. ker. közgyűlés? Azért, mert nem támaszkodhatunk a szabadság szerető és szabadelvű catholikus férfiakra abban a mértékben, mint azt azelőtt tettük.

Vegyük a dolgot úgy, a mint van. Ne feledjük, milyen volt a két utolsó vallásügyi tárgyalás úgy a képviselőházban, mint a főrendiházban. A képviselőházban 80 oly képviselő ül, ki választása alkalmával a clerus részére még szavazatát is előre lekötötte, ennek a háznak a szabadelvűség tekintetében legelőbbrehaladott pártja még csak párthatározatot se hozott saját körében a vallásügyi kérdésekben, mert attól tartott, hogy benne a clericalis töredék pártszakadást provocal. És mi volt e házban az elkeresztelési vitának eredménye? Az hogy a vallásszabadság hamis jelszavának ürügye alatt folyvást kongatták a lélekharangot annak a törvénynek az 1868. 53. törvényeziknek, mely nálunk ez idő szerint a valódi vallásszabadságnak legfőbb positiv biztosítékát képezi. Voltak-e ott catholikus férfiak, kik ott úgy mint az 1848 előtti években, sikra szálltak volna a clerus tulkapásai ellen? Ellenkezőleg még protestánsok is akadtak, kik „a szülők természetes joga“ hazug jelszava által megtévesztve, annak szószólói voltak. És a főrendiházban? Ott már annyira biztosnak érezte a talajt lábai alatt a magas clerus, hogy maga vállalkozott protestáns szókokok lehurrogatására, arról, hogy ott catholikus férfi lépjen a clerus ellen sompóba, még álmodni sem lehet. Hát a kormány? Ez a kormány távolról se tudja a világi hatalmától megfosztott pápa ellen megvédeni a magyar állam souverainitását, mint megvédték annak idejében őseink a hatalmas Gergelyek és Inczék ellen. Nem tudta a primási székbe emelni azt az egyházi férfit, a kit akart és épén úgy van most a zágrábi érsekséggel. Nem tudja végrehajtani a törvényt, sőt saját rendeletét, egyenesen megtüri, hogy azt a kath. papság lábbal tapodja; a cultusminiszter, a kinek a szabadelvűsége formált igényeit csudálatosképen elismerni hajlandók még saját felekezetiükbeli férfiak is, respectálandóknak mondja azokat, a csakis az újabb időben támadt lelkiismereti scrupulusokat és tanácsosnak mondja a törvénynek megkezelését. Mindehhez járul a sajtó magatartása. Nincs egyetlen lap, mely nekünk pártunkat fogná, sőt az egész időszaki sajtó velünk szemben egyenesen ellenséges állást foglalt.

Ugy áll a dolog mindezek folytán, hogy az 1868. 53. t.-cikk valósággal a siralomházba van kitétetve s mihelyt egy vagy más alakban szavazás tárgyává tétetik, minket a nagy többség okvetlen leszavaz.

Mi ehhez a törvényhez természetesen ragaszkodunk. Minden körülmények közt az a leghelyesebb, ha a törvény dönt az ellentétes érdekű házastársak közt, ha előre bevágja útját a gyermekek vallása miatt támadható controverziáknak; és az a törvény nekünk oltalom a proselita csináló kath. clerus ellen s ez ellen nekünk nemcsak az egyenlőség és viszonyosság elméleti kimondására, de egyenes oltalomra van szükségünk. Szüntesse meg az állam azt az óriási különbséget, mely köztünk vagyoni tekintetben fenáll, akkor talán majd képesek leszünk magunk is magunkat megvédeni, de addig eltörülni az oltalmat biztosító törvényt, annyi mint bennünket protestánsokat a kath. clerusnak kiszolgáltatni.

De ha, mint mondtam, ebből a sánceből, t. i. az 1868. 53. t.-cikkéből, kiszorítottunk, akkor gondoskodnunk kell egy másikkól. A másik védelmi vonal a polgári házasság behozatala. En megengedem, hogy a polgári házasság intézménye ellen sok alapos ellenvetést lehet tenni, valószínű, hogy a lélekhalászatból ránk nézve származó veszedelem ellen kevésbé lesz

sikeres, mint volna az 1868-iki törvény, ha becsületesen végrehajtatnák s kellő sanctióval láttatnék el: de némi ótalmat, azt hiszem, mégis fog nyújtani és megszünteti a most már beállott elkeresztelési szabad a vásár állapotot és egyszersmind megoldását képezi a zsidókhoz való viszonyunk nagy kérdésének. Czélszerű elfogadnunk ezt az álláspontot azért különösen, mert ennél sokkal több esélye van a sikernek. Az iránt, milyen fontos tényező a protestantizmus a nemzeti, az alkotmányos szabadság fenntartására, mennyire kötelessége ennél fogva minden szabadságszerető catholicus hazafinak is csorbítatlanul fenntartani a magyar protestantizmus consistentiáját, a mostani nemzedék kevés érzéket tanúsít, ellenben a polgári házasság divatos eszme a mai liberalizmus táborában és nevezetesen a zsidóságra való tekintetben nagy reclamenak örvend.

Nekem ez a nézetem a polgári házasságról, de hát tisztába kell jönni, ez-e egész felekezetünk nézete. És ha készek vagyunk a polgári házasság eszméjét felkarolni, szükséges hogy ezt mérvadó részről nyilatkoztassuk. Ily nyilatkozat eddig nem történt. Általában mi még saját körünkben is hátra vagyunk maradván a kellő megállapodásokkal szemben a fenforgó nagy kérdésekkel. Forma szerint még a felől sem nyilatkoztunk, vajjon ragaszkodunk-e feltétlenül csakugyan magához az 1868. törvényhez is. Azt mondják talán, hogy hisz' ez magától értetődik. De méltóztatnak tudni, hogy a catholicus clerus, nevezetesen főrendiházi beszédében maga a primás feszegette, hogy az a törvény még a mi álláspontunkból tekintve sem helyes. Mi, főt. e.-kerületi közgyűlés általában lemaradtunk ebben az egész controverziában, meg vagyunk lepetve, túl vagyunk szárnyaltatva, el lehet mondani rólunk is ez alkalommal, mit Ausztriáról mondtak, hogy t. i. mindig hátra marad egy eszmével és egy hadsereggel. Remélem, hogy ezután másként lesz, de ekkoráig esodálatos apathia és tétlenség uralkodott nálunk az egész vonalon, jórészen ez növelte meg ellenfelünk szarvait, nem követtük az okosságunk azon elemi utasítását: segíts magadon, az Isten is megsegít.

Zsinatunk együtt van és már két ülészen az át a fenforgó nagy harcra teljesen ignorálta. Igaz, hogy a támadás legelőbb momentumai az alatt fordultak elő, mióta a zsinat szünetelt, de az eddigiek után itélve, valóban tartani lehet attól, hogy a zsinat ezután is késlekedni fog abban, hogy nyomatékos szavát a latba vesse. És akkor bekövetkezhetik az a helyzet, hogy sem maga a protestáns közönség, sem az ország közönsége előtt nem lesz tisztán formulázva, felállítva, mi az a mit mi akarunk, a mihez törhetlenül ragaszkodni el vagyunk határozva. Szükséges ez annyival inkább, mert a kormány utasítva lett, hogy ezekkel a dolgokkal tüzetesen foglalkozván, javaslatot terjesszen az országgyűlés elébe. Rólunk, nélkülünk készülhet el e javaslat.

Az egyházkerületek számára fenn van tartva azon szerep, hogy az általános egyházpolitikai kérdésekben is nyilatkozzanak. Elismerem, hogy ezt akkor tenni, mikor a zsinat együtt van, némileg visszás dolog, a zsinat nagyobb nyomatékkal teheti tehát elsősorban az ő feladata a felekezet egyetemes érdekei mellett sorompóba lépni. De hogy ezt el ne mulassza, figyelmeztetni és felhívni az eddigiek után fölöslegesnek nem tartom.

Bátorkodom mindezeknél fogva indítványozni: kérjük föl a zsinatot, hogy a fenforgó nagy kérdésekről nevezetesen az 1868. 53. t. t. cikkéről felekezetünk nézeteit és óhaját tolmácsolván tegye meg mindazt, mit az ellenünk irányult mozgalom alkalmából törvényes állásunk és érdekeink megóvására megtenni szükségesnek mutatkozik.

Indítványozom továbbá: küldjön ki az egyházkerület egy küldöttséget, melynek feladata lesz figyelemmel kíséni a dolgoknak további fejlődését és azon esetre, ha a zsinat a nélkül fejeztetnék be, hogy a fenforgó egyházpolitikai kérdésekről megfelelő módon nyilatkoznék, készítsen egy az országgyűléshez intézendő kérvényt, melyet az egyházkerület akár egy rendkívüli, akár a jövő tavaszi gyűléséből felterjeszt-hessen.

En főt. e. k. nem tarthatnám helyes eljárásnak, ha a mi constituált testületeink tétel-

nül néznék azt, a mi történik. Az ellenünk in-tézett támadás, a primásnak az országgyűlésen tett javaslata és körlevele, valamint a képviselőháznak a miniszteriumot utasító határozata által a cselekvés terére, a hivatalos útra van terelve, ez által az, hogy a mi hivatalos testületeink is actióba lépjenek, teljesen indokolva van. Azt hallottuk Komáromban, hogy ha megtámadtatnánk, a régi szellemmel fogunk menni a küzdelembe. Hát mire várunk még, vajjon nem vagyunk-e tényleg és pedig nagy hatalommal megtámadtatva? A dolgunknak jelenlegi stádiumában a legkevesebb mit tennünk kell, abban foglaltatik, mit indítványomban elő-terjeszteni bátorkodtam s azért ajánlom azt a főt. e. k. gyűlés figyelmébe.

(Általános, lelkes éljenzés!)

Meczner József nem tartja elégnek, hogy ezt a nagyfontosságú javaslatot csak a tiszánimni egyházkerület maga terjessze elő, hanem felhívandók lennének erre a többi egyházkerületek is, sőt az egyöntetű eljárás végett az ágostai hitv. testvérelekezetet is be kellene vonni az akcióba.

Fejes István a Mocsáry által beadott indítványt egész terjedelmében pártolja, de a formájára vonatkozólag módosítványt nyújt be. Ha a kerület enuncziációt akar tenni, akkor egyszersmind rá kell mutatni, mit akar, miképen óhajtja a kérdést megoldani. Javaslata a következő:

Tekintve azt, hogy az 1868-iki vallásügyi törvény, mely hazánkban a kölcsönösség és viszonyosság alapján a felekezetek közti békét czélozza, a legközelebbi időben részint a végrehajtás hiányai, részint annak oly módon, oly helyen s oly magas állású egyéniség által történt megtámadása, sőt immár tekintélyében és hatályában megdöntése miatt ily lejtőre vezetett állapotban oly zavaroknak és izgalomnak lett forrásává, melyek főleg reánk protestánsokra nézve mind törhetlenebbekké válnak és pedig főleg a miatt, mert a fennálló törvénynek köteles megtartása és védelme miatt reánk hárrítatik a felelősség, melyeket a törvény ellenzői már régebb idő óta támasztottak, mai napig pedig teljes erővel szítanak;

tekintve továbbá azt, hogy a különböző vallásfelekezetek között bármilyen áldatlan viszálykodások csak szeretett hazánk rovására történhetnek, a melyek minket — ha tőlünk nem függő okokból keletkeznének is — mégis mély aggodalomba ejtenek, mert magyar és magyar ember, hazafi és hazafi között a vallási különbségek dacára mint eddig, úgy ezután is képtelenségnek tartjuk az összetartó családi és társadalmi béke és szeretet felbomlását vagy annak csak az intézmények hibái vagy hiányai miatt veszélyes érintését is;

hívja fel egyházkerületünk az országos zsinatot arra, hogy tegye tanácskozása tárgyává e nagyfontosságú kérdést és úgy az államkormányánál, mint szükség esetén a törvényhozásnál, tegyen lépéseket a megzavart jogrend helyreállítására, még pedig akképpen, hogy vagy az 1887-ki törvény a benne lévő elvnek sérelme nélkül pótolassék ki úgy, hogy az minden irányban végrehajtható és a törvény iránti engedetlen-ség bárkinek is lehetetlenné tétessék, vagy pedig, ha ez bármilyen okból elérhető nem volna, akkor az előzetes egyéb egyházpolitikai kérdések megoldása mellett mondja ki az állami törvényhozás a teljes vallásszabadságot és a felekezetek közti jogegyenlőséget; kapcsolatban az általános kötelező polgári házasság behozatalával. (Helyes!)

Mocsáry Lajos: Hát a második rész?

Fejes István: Mocsáry Lajos javaslatának második részét mellőztem ki, mintán nem akarok a zsinatnak már előzőleg bizalmatlanságot szavazni. A zsinat tagjaiban meg van a hajlam s erősen hiszem, hogy megfogják tenni a szükséges lépéseket.

Mocsáry Lajos: Miután előttem szóló Fejes István tagtársam mint egy biztosított arról, hogy a zsinat megfogja tenni a maga kötelességét, indítványom második részére szükség nincs; az első része pedig ugyanaz, a mit Fejes István tagtársam benyújtott, de miután az övé sokkal határozottabban van körülvonalozva, azt én is elfogadom.

S a közgyűlés nagy lelkesedés között Fejes István javaslatát fogadta el.

Előfizetési felhívás.

A „Szabadság“-ra f. é. október hó 1-vel új előfizetést nyitunk. Lapunk előfizetési ára egy évnegyedre 1 frt 25 kr., fél-évre 2 frt 50 kr., egész évre 5 frt. A kik már most előfizetnek, azoknak az október 1-ig megjelenő számokat díjtalanul küldjük meg. Az előfizetési pénzeket lapunk kiadó hivatalához a Wesselényi és König-féle könyvnyomdába kell küldeni.

K Ü L Ö N F É L É K .

— **A Kossuth-ünnepségek** egyik lényegpontja volt az ev. ref. egyház Kossuth-utcai templomában tartott hálaadó istentisztelet. Városunk intelligens közönsége, a polgárság színe-java s a néposztály minden rétege zsufolásig megtölté a templom tágas hajóját. Ott volt a megyei tisztikar Melczér Gyula alispán vezetése alatt, a városi tisztikar élén Soltész N. Kálmán polgármesterrel, Horváth Lajos, Vadnay Károly országgyűlési képviselők, Lichtenstein József, Mikuleczky István, Kovács Lajos, Soltész N. Albert, Bizony Ákos, Nozdroviczky Gyula, Sassy István, Kun Kálmán, Szőke Dániel a minoritarend főnöke s a tiszáninneni egyházkerület képviselői, kik között ott láttuk Mocsáry Lajost, Fejes Istvánt, Dókus Gyulát. A gyülekezeti ének elhangzása s a daláregylet szép éneke után Tóth Dániel miskolci lelkész ment fel a szószékbe s egy valóban magas szárnyalású imát intézett az egek urához kérve őt, hogy „ha elküldte nekünk vezérként, prófétaként azt a lángszellemet, ki millióknak szolgál vezérfény gyanánt, tartsa is meg a hazának!“ Ima után a dalár-egylet Mester Károly „Szózat“-át énekelte el. Végül az egész közönség Kölcsey „Hymnus“-át nagy lelkesedéssel énekelve, kivonult a templomból.

— **Kossuth Lajos nagy hazánkfia** 90-ik születése napját a Budapesten dolgozó miskolci iparos ifjak is szépen megünnepelték. Demjén Dániel a szücs segédek egyletének jegyzője nagy hatással szavalta el Abrányi „Idegen“ című alkalmi költeményét; a társaság 11 óra felé oszlott szét Kossuth éltetésével és a Kossuth nótát dalolva.

— **Tisza Valk** községben is kegyelettel ünnepelték meg Kossuth Lajos 90-ik születésnapját. A kis község derék ifju lelkésze Szalóczy Pál mult vasárnap összegyűjtötte vallásos és hazafias református híveit a református templomba, hol magasztos ima szállt fel a Mindenhatóhoz a nagy hontalanért.

— **Kis-Győr község előjárósága és képviselő testülete** f. hó 18-án délelőtt fényesen ünnepelte meg Kossuth Lajos születésének 90. éves évfordulóját. — Az ünnepély programjából kiemeljük különösen a község tanácsterme részére beszerzett Kossuth kép leplezését, továbbá két szegény tanköteles gyermek a község költségén lőn tankönyvekkel ellátva. A honfi dalokat Farkas Pál ref. oktató adta elő kar kíséretében. Felolvasás és szavalmány pedig többek által tartott. Befejezésül a ref. templomban Bársony György ref. lelkész tartott emelkedett hangú egyházi szónoklatot a hazafiság és hazaszeregettről. — Kis-Győr község tanácstermet tehát már disziti Kossuth képe; hát vajjon Borsodvármegyéét mikor fogja?

— **A miskolci daláregylet** a városunk ezen derék, közszeretet és tiszteletben álló testülete is fényesen rótta le a hála és honfi kegyelet adóját Kossuth Lajos a nagy számú és lelkes társaság gyűlt egybe a Ment szálló disztermében. Radics kitűnő zenekara pompásan eljátszotta a Rákóczy indulót és a Kossuth nótáját. A daláregylet műsora minden pontja egy egy remeke volt a magyar hazafias népdaloknak. A remeke-

ket nagy lelkesedés, éljenzés és szünni alig akaró taps között adta elő a miskolci daláregylet, melyre nemcsak mi, de az egész ország is büszke lehet. Bajza „Honfi dala“ a „Kossuth nóta“ Lánytól. Huber „Fohász“-a, népdalai és a „Szabadság dal“ a felcsapó lánghoz hasonló lelkesedést keltettek az egybegyűlteknél amugy is fogékony szíveiben. Az énekszámoknak majd mind egyikét megismételtette a lelkes közönség, melynek sorai között szép számmal jelentek meg az ev. ref. egyházkerületi gyűlés itt időző tagjai. A műsor előadása után régi szokás szerint tánczra kerekedett a fiatalság, a négyest vagy 40 pár lejtette: persze csárdással kezdődött, gyakran folytatódott és be is fejeződött a Kossuth Lajos tiszteletére rendezett minden ízében sikerült kis mulatság. Feltűnt közéletünk több kiváló alakjának távolléte, olyanoké, kik más ilyen alkalomkor mindig részt vettek

— **Vadnay Károly** országgyűlési képviselőnk, ki nejevel együtt több nap óta városunkban tartózkodik, e hó 22-én a fővárosba visszautazik — beszámolót ez évben nem tart.

— **A népünnepély** a vasárnap délután megeregt eső miatt nem sikerült úgy, a mint azt városunk lelkes polgársága remélte. A polgári dalos-egylet délután 4 órakor megjelent s öt hazafias dalt énekelte a „Kioszk“-ban. Este hat órakor a vasuti-dalkör vette át a működési tért s szintén öt hazafias dal előadásával emelte a terembe szorult kevés számú közönség hangulatát. A közönség fiatalabb része tánczra kerekedett s nagy buzgósággal járta éjféli utáni egy óráig.

— **A miskolci athléta kör** a f. hó 15-én este 6 órakor az új gyakorlati időszakot a tagok igen élénk részvétele mellett megnyitotta. Ez alkalommal több új tag is iratkozott be. Megállapították a kör munkarendjét is, mely szerint a terem f. évben vasárnapon kívül mindennap nyitva lesz. A kör hivatalos órái 6 és 7 óra között tartatnak, még pedig hétfőn, szerdán, pénteken torna, kedden, csütörtökön, szombaton vívás. A vívó órák úgy vannak berendezve, hogy 6-1/2-ig a kezdők, 1/2-7-ig a haladók részesülnek a vívómester oktatásában. 7-8-ig minden tetszés szerinti gyakorlat tartható. Egy-szerszint azt is köztudomásra teszem, hogy kedden, csütörtökön, szombaton este 7 és 8 óra között azoknak, kik a vívásban még nagyobb gyakorlatosságot óhajtanak szerezni, külön, u. n. csoport vívó órák adtnak, melyen csupán kőri tagok vehetnek részt, díja havonként 6 frt. Több oldalról felszólítottak, hogy a belépők számára aláírási ivateket küldjék. Erre vonatkozólag köztudomásul kell azt is adnom, hogy működő tagoknak csak oly egyéneket vehetünk fel, a kik a kör helyiségében írják alá az ivate. Mél oztasék tehát a t. nagy közönség körünk iránt érdeklődni és helyiségünket megtekinteni s aztán, ha itt látni fogják az eleven életet, a tornázók és vívók testedző foglalkozását, alkalmuk lehet meggyőződni, hogy ebbe a körbe belépni kívívös, huzamosabb órákon munkával foglalkozóknak, az egészség fenntartása szempontjából, jó tórnán szükséges is. A kör helyisége a Kis-Hunyad utczában, az áll. polg. isk. tornatermében van. Tagsági díj egész évre 8 frt, mely előre negyedévenként szedetik be. Belétdíj 2 frt. Pártoló tagok csak 2 frtot fizetnek évenként. Miskolcz 1892 szept. 16. *Gálffy Ignác*, kör igazgató.

— **Hirtelen halál.** Feuerlicht Faragó Rósa az „Európa“ kávéház tulajdonosnője, f. hó 19-én éjjel 11 1/2 órakor hirtelen rosszul lett, s midőn lefeküdni szobájába ment volna, nagyot sikoltva összerogyott. Hozzá tartozói azonnal orvosokat hívtak, de a megjelent orvosok, már csak a bekövetkezett halált konstatálhatták.

— **Utóállítás** Tegnap d. e. a megyeház nagytermében megtartott utóállítás alkalmával alkalmasnak találtatott 2 önként jelentkező 3 évre, 3 ember pedig (kik közül egy olyan is van, ki már Amerikát is megjárta) kik még sorozaton nem voltak, szintén alkalmasnak találtattak.

— **A Kazinczy önképző kör** tagjai vasárnap tartották az alakuló gyűlést a gymnasium VIII. osztályának tantermében. Tisztségviselők lettek. Elnök Kovács Gábor, titkár Nagy András, pénztárnok Bolvári Andor, főjegyző Bartok István, aljegyző Straraszolszky Lipót.

— **A községek új kötelessége.** Több törvényhatóság kérdésessé tette az ügyet, hogy vajjon a közsgekben elhalt idegen és vagyontalan egyének temetési költségeit ki tartozik viselni. A belügyminiszter egy legközelebb előfordult esetben fölhívta a törvényhatóságok figyelmét az 1881. május hó 26-án kelt rendeletére, a mely szerint minden község a határában halva talált vagy benn a községben elhalt s teljesen vagyontalan egyének eltemetésével mellőzhetetlenül járó költségeket a saját közpénztárából tartozik fedezni.

— **Megvadult ló.** Pénteken este a Cserer Ferencz lova a Korona-szálloda előtti téren megvadult és a kocsit, melyen a kocsison kívül szerencsére más senki sem volt, felfordította. A kocsit alá került kocsist pedig magával huzta. Az utcán sétáló közönség látva a veszélyben forgó kocsist a megvadult lovat megállította és a kocsist, a kocsit alól kiszabadította, ki könnyebb sérülések árán szabadult a komolyabb veszedelemtől.

— **Öngyilkosság.** Varanyeczki István 34 éves kömtyves segég f. hó 18-19 éjjel eddig ismeretlen okból revolverrel hasba lötte magát, meghalt. Az elhunyt nős, neje a revolvert férje tulajdonának ismerte fel, az öngyilkosság okáról szinten nem tud felvilágosítást adni. A hullát a fent jelzett napon és időben a Kis-Hunyad-utca 3. számú ház előtt találták és onnan boncolás végett azonnal a közpénztárából szállítva.

— **Bojtár Erzsébet** 17 éves leányzó, a ki a Diószeghy ház építésénél lezuhant, Dr. Friedman Mór orvos állítása szerint már jobban van és hihetőleg felgyógyul.

— **Öngyilkosság.** F. hó 15-én éjjeli 9 órakor a gőmöri vasuti állomástól azon értesítést nyerte a városi rendőri hivatal, hogy a sineken egy hullát találtak, melynek közepre egészen szét volt zúzva. Értesítés után dr. Kun Tamás városi tisztviselő orvos Sassy Árpád alkapitány ural azonnal megjelentek a helyszínén, s konstatálták a hulla fekvéséből és helyzetéből, hogy az nem szerencsétlen elgázolási eset, hanem öngyilkosság, mivel az illető keresztül feküdt a sineken.

A szerkesztő postája.

Egy hü előfizetőnknek Halmay színigazgató társulata S.-A.-Ujhelyen tart előadásokat. Miskovics J. úrnak helyben. Közleménye megkésétt.

Felolós szerkesztő és laptulajdonos: **Dr. Halász Sándor**
Kiadó: **Wesselényi és König.**

Hirdetések

e lap részére felvétetnek a kiadóhivatalban

Egy jó házból való,
2-3 gymnasiumo vagy polgáriskolát végzett.

FIU

TANULÓUL

felvétetik

WESSELÉNYI és KÖNIG könyvnyomdájában.

Egy KISASSZONY

alkalmazást nyerhet a helybeli telephonhálózat központi hivatalában.

Bővebb értesülés nyerhető
ugyanott.

